

4.1. Organització i accés a fitxers

Yolanda Alemany Ruiz 2020-2021

Sistema de fitxers

Què és un fitxer?

Sistema de fitxers

Què és un fitxer?

Conjunt de bytes associats a un nom

Aquest nom permet fer referència al fitxer de forma lògica, aïllant-nos dels detalls tecnològics per a accedir a aquesta informació.

Sistema de fitxers

Què és el sistema de fitxers?

El sistema de fitxers és la part del SO encarregada de l'administració de les dades als dispositius d'emmagatzemament secundari.

Característiques del sistema de fitxers a Linux

Els fitxers s'organitzen per **directoris**.

- Tipus especial de fitxer que permet localitzar els fitxers continguts.
- Un directori pot contenir altres directoris.
- Els diversos directoris es separen amb el símbol /

Sistema Virtual de Fitxers:

- Estructura jeràrquica amb un ÚNIC directori arrel (root directory) representat pel símbol /.

Cada directori té dos fitxers especials: . i .. /referències al propi directori i al directori pare).

Característiques del sistema de fitxers a Linux

El **nom d'un fitxer** pot tenir fins a 255 caràcters.

- Case sensitive (distingeix majúscules i minúscules).
- Els que comencen per punt són ocults (.).
- Tots els caràcters són vàlids excepte / i \0. No es recomanen: *, ?, &, \$.
- L'extensió NO és obligatòria i NO determina el tipus de fitxer.

A Linux tot són fitxers: fitxers, directoris, dispositius de maquinari, enllaços, sockets, recursos remots, ..

- Els dispositius connectats es mostren com fitxers.

Els fitxers s'identifiquen pel camí que porta a ells, que pot ser **absolut** o **relatiu**.

Camins absoluts i relatius

Camí absolut: ruta des de l'arrel del sistema fins a un fitxer o directori determinat. Sempre comencen per /:

/home/yalemany/SO/UD5/NA1/Transparencies.pdf

Camí relatiu: ruta des del lloc on ens trobem fins a un fitxer o directori determinat.

Mai comencen per /.

- Des de **/home/yalemany/**

SO/UD5/NA1/Transparencies.pdf

- Des de **/home/yalemany/SO/UD5/NA2/Material**

../..NA1/Transparències.pdf

Sistema de fitxers Linux

Tots els fitxers de tots els dispositius es troben en una sola jerarquia anomenada **Sistema Virtual de Fitxers**.

L'arrel d'aquesta jerarquia única s'anomena **root** (arrel) i es representa amb el caràcter **/**.

A Linux/Unix tot són fitxers (fitxers, directoris, dispositius, recursos remots...).

Una de les particularitats de Linux és presentar els dispositius connectats al sistema en forma d'arxius. Per exemple, la carpeta **/dev** conté els fitxers que representen els dispositius de maquinari del sistema (ex. **/dev/cdrom** és el CD-ROM).

File Hierarchy Standard (FHS)

El sistema de fitxers de Linux segueix un estàndard anomenat FHS (Fylesystem Hierarchy Standard), el qual defineix els directoris principals i els seus continguts.

La majoria de distribucions Linux i els sistemes Unix segueixen el mateix estàndard.

Estructura típica del FHS

Objectius del FHS

- Permetre al programari predir la localització dels fitxers i directoris a instal·lar.
- Permetre als usuaris predir on el programari instal·larà els fitxers i els directoris.
  - Especifica el mínim de fitxers i directoris necessaris
  - Especifica quin és l'objectiu de cada àrea del sistema
  - Enumera les excepcions
  - Enumera els conflictes històrics
- Les aplicacions, distribucions i sistemes operatius que segueixen l'estàndard són anomenades "FHS compliant".

Nivell d'especificació del FHS

Arriba a especificar quines són les ordres imprescindibles (carpeta /bin).

- cat, chgrp, chmod, chown, cp, date, dd, df, dmesg, echo, false, hostname, kill, ln, login, ls, mkdir, mknod, more, mount, mv, ps, pwd, rm, rmdir, sed, sh, stty, su, sync, true, umount, uname.
- I també els fitxers de configuració del sistema a la carpeta **/etc**.

2 nivells

- Sistema (nivell primari)
- Usuari: /usr (nivell secundari)

Nivell d'especificació del FHS

Arriba a especificar quines són les ordres imprescindibles (carpeta /bin):

- cat, chgrp, chmod, chown, cp, date, dd, df, dmesg, echo, false, hostname, kill, ln, login, ls, mkdir, mknod, more, mount, mv, ps, pwd, rm, rmdir, sed, sh, stty, su, sync, true, umount, uname.
- I també els fitxers de configuració del sistema a la carpeta **/etc**.

2 nivells

- Sistema (nivell primari)
- Usuari: /usr (nivell secundari)

Nivell d'especificació del FHS

Executables (binaris):

- **/bin**: executables bàsics pel funcionament del sistema.

Exemple: la comanda 'ls'.

- **/sbin**: Executables del superusuari.

Exemple: la comanda 'halt'.

- **/usr/bin** i **/usr/sbin**: executables secundaris.

Exemple: la comanda 'find' o fins i tot 'firefox'.

Jerarquia de fitxers

Llibreries

- **/lib**: llibreries principals dels executables principals (directoris **/bin** i **/sbin**).
- **/usr/lib**: llibreries secundàries de la resta d'executables.

Jerarquia de fitxers

Homes (carpetes d'usuari)

- **/home:** Conté els directoris personals dels usuaris de la màquina.
Exemple: l'usuari Juan tindrà /home/juan'.

Fitxers de configuració

- **/etc:** directori (“etcètera”) conté els fitxers de configuració i scripts d'arrancada del sistema.
- **/etc/rcX.d:** conté els scripts d'arrancada i control de serveis, per a diferents **nivells d'execució**.

Jerarquia de fitxers

- **/etc/skel** (directori “esquelet”) conté els arxius que es copiaran al directori de l'usuari en crear un nou compte
- **/etc/X11**: conté la configuració del sistema gràfic.

Jerarquia de fitxers

Dades “variables”

- **/var**: Es troben tots els arxius de dades “variables” en el temps: coes d’espera de la impressora, bústies dels usuaris, registres (logs) del sistema, bases de dades,...
- Part del disc amb **accés de lectura i escriptura *continu***. Sovint es monta en una partició a part.
- **/var/games**: Dades variables dels jocs.
- **/var/lib/{nom_aplicació}**: Bases de dades de les aplicacions.
- **/var/log**: Registres del sistema.
- **/var/mail**: Missatgeria local Unix.

Jerarquia de fitxers

- **/var/tmp**: un altre espai temporal.
- **/var/run**: indicadors de les aplicacions que s'estan executant.
- **/var/lock**: indicadors de bloqueig de les aplicacions.
- **/var/spool**: coes del sistema (correu electrònic, impressores, etc).

Jerarquia de fitxers

- **/mnt**: Punts de montatge temporals.

Per exemple, `/mnt/windows`: Accés a la partició de Windows.

- **/media**: Punts de montatge per als dispositius removibles com CD/DVD-ROMS, llapis USB, etc:
  - **/media/cdrom**
  - **/media/usbdisk**
- **/dev**:
  - Conté arxius com `/dev/cdrom` per representar la unitat de CD.
  - `/dev/null` és com si fos una paperera.

Jerarquia de fitxers

- **/root:** Home del superusuari.
- **/tmp:**
  - S'utilitza per emmagatzemar els arxius temporals.
  - Tots els usuaris del sistema poden escriure en aquest directori però l'administrador planifica generalment una neteja automàtica d'aquest directori a intervals regulars (normalment al reiniciar sessió es perden els fitxers).
- **/lost+found:**
  - Es crea automàticament a l'arrancada del sistema. L'utilitza l'eina de verificació **fsck** ("File System Check") per guardar els arxius recuperats després d'un incident en el sistema. Si tot va bé, aquest directori hauria de romandre buit.

Jerarquia de fitxers

- **/proc**: Sistema d'arxius virtual que representa l'estat del sistema. No ocupa espai en el disc (només existeix en memòria RAM). Cada arxiu que conté dóna accés a informació del sistema com l'ús actual de la memòria, dispositius detectats, enrutament dels paquets de la xarxa, etc.
- Per cada procés executat en el sistema, existeix un subdirectori que el caracteritza en **/proc**.
- **/boot**: Conté el nucli de Linux i altres arxius que s'executen durant l'arrancada del sistema. Es pot trobar en una partició diferent.
- **/opt**: Conté paquets de programes opcionals de les aplicacions estàtiques.

Propietats a Windows

- Cada dispositiu forma un arbre independent (A: C:, D:....)
- Les rutes se separen amb \, en comptes de /.
- No es poden utilitzar els símbols: / \ : ? " < > |.
- NTFS permet una extensió fins a 255 caràcters.
- És **case insensitive** (no distingeix majúscules i minúscules).

Estructura de Directoris Windows

- **\PerfLogs**: Pot contenir fitxers de rendiment (log) associats al sistema. Per norma general hauria d'estar buit.
- **\Program Files**: Les aplicacions instal·lades s'allotjen a aquest directori.
- **\Program Files (x86)**: Apareix a les edicions de Windows de 64 bits. Les aplicacions de 32 bits s'instal·len per defecte en aquesta carpeta.
- **\Program Data (hidden)**: Conté dades necessàries per a executar aplicacions, comunes per a tots els usuaris.

Estructura de Directoris Windows

- **\Users:** Aquesta carpeta conté una subcarpeta per a cada usuari que ha iniciat sessió al sistema com a mínim una vegada.
  - Conté dues carpetes més:
    - **Públic:** serveix per compartir fitxers, amb tots els usuaris (que poden iniciar sessió) d'una computadora.
    - **Default (hidden):** conté els perfils dels usuaris.

Estructura de Directoris Windows

- **\Windows:** És on s'allotja la instal·lació del Sistema Operatiu.
- **\System:** emmagatzema DLL (totes les llibreries que necessita el sistema operatiu) de 16 bits i normalment està buit en edicions de Windows de 64 bits.
- **\System32:** emmagatzema fitxers DLL de 32 bits o 64 bits, depenent de si l'edició de Windows és de 32 bits o de 64 bits.
- **\SystemWOW64:** només apareix a les edicions de Windows de 64 bits i emmagatzema fitxers DLL de 32 bits.